

Regeringen
li.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till
li.dl@regeringskansliet.se

Yttrande över SOU 2025:69 Effektivare samverkan för djur och folkhälsa

Er beteckning LI2025/01499

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Hallands län är positiv till de förslag som presenteras och anser att utredningen för effektivares samverkan för djur och folkhälsa är väl gjord.

Länsstyrelsen anser att det är positivt att ansvaret för smittskyddsåtgärder vid misstanke om att ett sällskapsdjur som innehas av en privatperson tas bort från kommunerna och flyttas över av Länsstyrelsen. I nuläget är det kommunerna som har det ansvaret, men då det i allmänhet är relativt få ärenden per kommun och det i flera fall kan gå åtskilliga år mellan ärendena, blir det lätt tveksamheter kring hur ärendena ska hanteras. Ofta saknas även kompetens för frågeställningarna på kommunal nivå. I realiteten är det länsstyrelsen som i de flesta fall redan utfört stora delar av de smittskyddsåtgärder som behövs. Kommunen kan bli osäker på vad eller hur mycket de behöver göra, och vänder sig ofta till länsstyrelsen för hjälp i frågan. Att länsstyrelsen tar över ansvaret innebär en bättre, snabbare, mer likriktad och tydligare hantering.

Utredningen har noga utrett vad det är för regler och bestämmelser som reglerar utlämnande av uppgifter mellan såväl enskilda som myndigheter. Utredaren föreslår vidare en del ändringar eller kompletteringar i offentlighets- och sekretesslagen, för att de bättre ska harmonisera med hur det är tänkt att bestämmelserna ska användas för att det blir förenligt med gällande rätt. Det finns tillfällen när sekretess behöver brytas. Länsstyrelsen tycker att föreslagna förändringar är bra, men vill samtidigt lyfta att det finns tillfällen när föreslagna förändringar kanske inte riktigt räcker till.

Det är exempelvis otydligt hur Länsstyrelsen ska agera kring de anmälningsspliktiga sjukdomarna, som kan vara anmälningsspliktig redan vid misstanke – exempelvis kvarka som drabbar hästar. Länsstyrelsen får ta emot informationen, men egentligen inte sprida den. Det är dock en frågeställning som utredaren valt att inte utreda vidare. Förslagen innebär en förenkling och ett förtydligande om när och hur uppgifter lämnas mellan myndigheter, och det är positivt.

Antibiotikaresistens kallas ibland för den tysta pandemin. Nu är det inte bara bakterier som kan bli resistenta, utan det finns även andra mikrobiella agens som kan utveckla resistens. Antimikrobiell resistens utgör ett stort hot mot folkhälsan och frågan om att motverka uppkomst och spridning av antimikrobiell resistens är en av vår tids viktigaste frågor, i synnerhet inom epitetet *one health*. Det är därför mycket positivt att även Länsstyrelsens uppgift och roll tydliggörs på så vis att det redan i förordningen om länsstyrelseinstruktionen lyfts fram på det vis som föreslås.

Länsstyrelsens synpunkter nedan sorteras under utredningens rubriker och numrering.

Förslag på lagstiftningsändringar

Länsstyrelsen stödjer i stort lagförslagsändringarna.

1.1 Förslag om ändring i 9 kap 15 § miljöbalken

Paragrafen reglerar när ett ansvar för smittskyddsåtgärder senast inträder för kommunerna. Förslaget innebär att kommunerna inte längre ska ha ansvar för smittskyddsåtgärder vid misstanke om att ett sällskapsdjur som innehas av en privatperson bär på en allvarlig smittsam sjukdom som kan föras över till människor, utan detta ansvar flyttas till länsstyrelserna.

Länsstyrelser ser positivt på denna förändring och instämmer med utredningens förslag.

1.2 Förslag om ändring i lagen (2006:806) om provtagning av djur, mm

Eftersom ansvaret för smittskyddsåtgärder vid misstanke om att ett sällskapsdjur som innehas av en privatperson bär på en allvarlig smittsam sjukdom som kan föras över till människor flyttas till länsstyrelsen, behövs en ny paragraf, 7 a §, i lagen om provtagning av djur. Paragrafen motsvarar nuvarande 9 kap 15 § miljöbalken när det

gäller innebörd och omfattning av ansvar, rätten till skälig ersättning och ansvarsfördelningen i förhållande till annan lagstiftning men med den skillnaden att bestämmelserna i stället för kommunerna gäller för länsstyrelserna.

Det här ett arbete som Länsstyrelsen till stora delar redan gör. Även om myndigheten inte ser att arbetet direkt kommer att medföra något behov av utökade resurser, ska man vara medveten om att det finns en viss risk att den här typen av ärenden kan komma att öka såväl i antal som komplexitet jämfört med när de hanterades av kommunerna, eftersom det föreligger en högre kompetens för utredning av de här ärendena på Länsstyrelsen. Vid varje länsstyrelse finns länsveterinär, som är den kompetens som i allmänhet krävs för utredning av den här typen av fall. Ärendena kommer att hanteras bättre och mer likt över landet.

Länsstyrelsen är positivt till förslaget, men ser ändå behov av förtydligande avseende:

- Definition av sällskapsdjur. Ett sällskapsdjur är fortfarande ett objekt i någon mån. Det finns också djur som är tjänstedjur, till exempel vårdhundar i olika sammanhang eller katter som fungerar som vårdkatter vid exempelvis ett äldreboende. Om djuret har en arbetsuppgift som den utför, är den då inte längre ett sällskapsdjur? I EU:s djurhälsolag, (AHL 2016/429), görs ingen skillnad på tjänstedjur eller sällskapsdjur. Definitionen av sällskapsdjur kan alltså behöva ses över. Ett djur som har en smitta kan också vara utsatt för ett lidande. Djur ska enligt djurskyddslagen skyddas från onödigt lidande. Det kan behöva förtydligas när beslut tas enligt djurskyddslagen eller enligt lagen om provtagning av djur eftersom beslut enligt den senare lagstiftningen kan rendera ersättning till djurhållaren.
- I paragrafens andra stycke anges att *Den som har drabbats av ett beslut enligt första stycket andra meningen har rätt till skälig ersättning av länsstyrelsen.* Det kan behöva förtydligas vad skälig ersättning innebär och mer specifikt vad det är som ska ersättas. Det kan också innebära stor kostnad för Länsstyrelsen, vilket innebär att det behöver finnas möjlighet för kostnadsersättning för Länsstyrelsen.

1.4 Förslag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Länsstyrelsen anser att de föreslagna förändringarna är bra. Förändringarna reglerar hur myndigheter ska kunna dela information av känsligare natur mellan sig, t ex provsvar som rör djurhållares djur.

Det kan vara värt att poängtera att en del sjukdomar ska anmälas av veterinär till Länsstyrelsen redan vid misstanke. Hur Länsstyrelsen därefter kan lämna ut uppgifter om smittsamma sjukdomar till de det berör utan att bryta sekretess tas inte upp av förslaget även om utredaren noterade att detta kan utgöra ett problem.

1.7 Förslag om ändring i förordningen (2006:815) om provtagning av djur

Förslag till författningsändring reglerar vilka register Jordbruksverket får hålla, till vilka myndigheter eller aktörer uppgifter får lämnas ut och på vilket sätt uppgifterna lämnas. Länsstyrelsen är en av dessa myndigheter och får idag tillgång till de register myndigheten behöver nå och på det sätt som föreslås. För länsstyrelserna blir det i realiteten inte så stor skillnad, men det är positivt att det föreskrivs hur och till vem uppgifter lämnas.

1.9 Förslag om ändring i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion

Länsstyrelsen är positiv till förslaget.

I utredningen fastslås det att detta inte är ett önskemål om utökat uppdrag för länsstyrelserna, utan ett förtydligande beträffande de uppgifter som redan utförs. Frågan om att motverka uppkomst och spridning av antimikrobiell resistens är en av vår tids viktigaste frågor, och att den lyfts in i förordningen med länsstyrelseinstruktion gör att det blir tydligt för länsstyrelsen att frågan är prioriterad. Det blir även mer likt hur det anges i instruktioner för andra myndigheter, till exempel Jordbruksverket och Statens Veterinärmedicinska Anstalt.

Det är värt att beakta att så som förslaget till ändring i förordningen med länsstyrelseinstruktion är skriven, efterfrågas i realiteten en specifik kompetens, den veterinärmedicinska kompetensen. Det tydliggör att veterinär kompetens behövs på myndighetsnivå.

4.6 Behov av att justera kontrollen av förebyggande smittskyddsåtgärder

Utredaren föreslår att det finns ett behov av att justera kontrollen av förebyggande smittskyddsåtgärder hos djurhållare genom en utökad offentlig kontroll. Anledningen till detta är att de nuvarande kontrollsystemen för förebyggande smittskyddsåtgärder inte är heltäckande.

Det finns en väl etablerad tradition i Sverige av att olika branscher efter initiativ av Jordbruksverket tar fram egna frivilliga program för djurhälsa och smittskydd. Modellen med frivilliga kontroll- och smittskyddsprogram fungerar i stort väl för att uppnå och bibehålla ett gott djurhälsoläge, men lyckas inte täcka all djurhållning. Det föreligger även brister i en del frivilliga program, vilket innebär att det kan finnas stora variationer i smittskyddsåtgärder mellan djurhållare inom programmen. Det finns djurhållare som inte deltar i något frivilligt kontrollprogram och som inte heller blir föremål för offentlig kontroll av någon myndighet, och hamnar därmed helt utanför kontroll.

Länsstyrelsen anser att kontrollen av förebyggande smittskyddsåtgärder behöver utökas och myndigheten skulle kunna bidra i arbetet med att förebygga och hindra spridningen av smittsamma djursjukdomar genom att utföra offentlig kontroll av djurhållarens förebyggande smittskyddsåtgärder. Den här kontrollen skulle med fördel kunna utföras i samband med andra kontroller av djurhållaren, exempelvis djurhållarens hantering av läkemedel eller annan offentlig kontroll. För att en offentlig kontroll av djurhållarens förebyggande smittskyddsåtgärder ska kunna bli aktuell, behöver dock lagstiftningen utvecklas och vägledningar arbetas fram. Vidare kommer utökad offentlig kontroll kräva mer resurser, framför allt inom det veterinärmedicinska området.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Anders Thornberg med länsveterinär Peter Jakobsson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsveterinär Marie Baaz medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.